SIRIUS

OPRECHT

EDITIE NOVEMBER 2025

Anonymous
Mysterieuze hackers

Halloween
Trick or Treat

MASKERS

Colofon

De OpRecht is het verenigingsblad van Sirius, studievereniging binnen het Utrecht Law College. Heb je een opmerking naar aanleiding van deze editie of heb je een idee voor een volgende OpRecht? Laat het weten aan de redactie (oprecht@ulcsirius.nl).

Jaargang XX 2e editie

November 2025

Hoofdredactie
Emma Meijer

Redactie
Ruben Nitrauw, Merel Verwoerd, Anna Klaver, Finn van den Heuvel, Marijn Suur

Vormgeving
Marijn Suur, Anna Klaver

Inhoud

Voorwoord 5

Halloween 6

Dodenverering in mexico 9

Anonymous 10

Een geschil over een bananenschil 14

Identiteitsfraude 17

Kroongetuigen 20

Nawoord 23

Voorwoord

Lieve Sirii,

Vallende bladeren, paddenstoelen, mistige ochtenden, kaarsjes, dekentjes, pompoenen en nog veel meer, overal is te zien dat de koude maanden er weer aan komen en de herfst in volle gang is. Misschien maak je wel gebruik van dit prachtige seizoen door middel van een boswandeling, iets lekkers te bakken of plof je lekker op de bank onder een dekentje met wat leesvoer. Voor het geval je toevallig gebruikmaakt van dit laatste voorstel, dan heb ik misschien nog wel een leuke aanrader voor je…

Wij hebben ons als OpRechtcommissie de afgelopen weken hard ingezet om een leuke editie voor jullie neer te zetten en dat is volgens mij zeker gelukt! In deze editie komt er onder andere een artikel voorbij over halloween aangezien dat voor veel mensen een feestdag is waar ze in deze periode heel erg naar uit kijken. Mocht je nou altijd al benieuwd geweest zijn naar waar deze griezelige feestdag vandaan komt, zou ik daar zeker even naar kijken! We hebben ook voorzien in een artikel voor mensen die meer zin hebben in iets grappigers, deze editie bevat namelijk ook een artikel over bananen. Nu hoor ik je denken: bananen? Wat heeft dat te maken met halloween? Dat mag je zelf uit gaan vinden want dat ga ik nu nog niet verklappen. Ook met de mensen die helemaal niks met deze feestdag hebben hebben we rekening gehouden, zo is er ook een artikel geschreven voor de hackergroep Anonymous en komt bijvoorbeeld de kroongetuigenregeling ook nog even aan bod.

Ik kan me voorstellen dat je hierdoor zo enthousiast bent geworden over deze editie dat je meteen wil gaan lezen dus ik zal stoppen met kletsen over hoe leuk deze editie is. Dit mag je lekker zelf gaan ervaren.

Veel leesplezier!

Liefs, Emma

Voorzitter OpRechtcommissie

Halloween

Merel Verwoerd & Marijn Suur

Het is alweer de griezeligste tijd van het jaar, vol met monsters, pompoenen en snoep. Maar, waar komt Halloween nou eigenlijk vandaan?

Samhain

Halloween heeft zijn wortels in het oude Keltische festival 'Samhain' (uitspraak: sow-in), dat op 1 november werd gevierd.[1] Dit feest markeerde het einde van het oogstseizoen en het begin van de winter.[2] De Druïden, een priesterorde die waarschijnlijk in Gallië rond de tweede eeuw voor Christus ontstond, speelden een centrale rol in deze vieringen. Hun rituelen waren deels beïnvloed door Griekse mysterieculten, maar kenden ook eigen, ruwe en mysterieuze elementen.[3]

Rituelen

Volgens Ierse folklore was Samhain het kantelpunt van het jaar, wanneer de sluier tussen onze wereld en de bovennatuurlijke het dunste zijn.[4] Samhain, heer van de doden, zou de zielen van degenen die het afgelopen jaar waren gestorven, komen verzamelen. Deze zielen waren tijdelijk opgesloten in de lichamen van dieren. Nadat hun zonden door de beproeving waren verzoend, liet Samhain hen los en stuurde hen naar de 'druïdenhemel'.[5] De Zonnegod werd bedankt voor het rijpen van het graan, en omdat paarden aan hem waren gewijd, werden zij als offer gebracht.[6] In Britse tradities werden paarden nog tot 400 na Christus geofferd tijdens Samhain. Zelfs nadat christen de heidense tempels hadden overgenomen, werden op 'Hallowmas' soms ossen geofferd, soms zelfs in de kerk zelf. Paus Gregorius de Grote zou de eerste aartsbisschop van Canterbury hebben geïnstrueerd dat heidense tempels niet vernietigd hoefden te worden, maar dat de afgoden wel verwijderd moesten worden. Het offeren van ossen mocht worden voortgezet, maar nu ter ere van heiligen en heilige relieken.[7]

1 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4, p. 63; B. Best, 'Where did Halloween originate?', BBC, 26 oktober 2024.

2 B. Best, 'Where did Halloween originate?', BBC, 26 oktober 2024.

3 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4, p. 63.

4 Heritage Ireland (Oidhreacht Éireann), 'Samhain: The Roots of Halloween'.

5 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4, p. 63.

6 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4, p. 63.

7 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4, p. 64.

Niet alleen dieren werden geofferd, maar ook mensen. Vaak ging het om veroordeelde misdadigers die in enorme kooien van gevlochten takken – de zogenaamde 'wicker men' – werden opgesloten en daarna levend verbrand. Toen de Romeinen Brittannië veroverden, maakten zij een einde aan deze rituelen. In het jaar 61 na Christus gaf de Romeinse gouverneur Suetonius het bevel om de heilige bossen van de Druïden – centra van offers en waarzeggerij - zelfs te vernietigen.[8]

Een ander ritueel vond plaats bij het aansteken van grote vreugdevuren. Mensen namen vlammen mee naar hun huizen om licht te brengen in het nieuwe jaar en zich te beschermen tegen kwade geesten. Ook lieten ze offergaven achter voor feeën en droegen maskers van dieren om zich te verbergen voor bovennatuurlijke krachten – een gebruik dat lijkt op het huidige verkleden met Halloween. Daarnaast hielden ze een Dumb Sipper, waarbij deuren en ramen open blijven zodat overleden familieleden konden komen eten en bijgepraat worden over het afgelopen jaar.[9]

Middeleeuwen

Een vreemde overlevering van deze oude rituelen vond plaats in middeleeuws Europa. Op Halloween werden zwarte katten in 'wicker cages' geplaatst en levend verbrand.[10] Men geloofde dat deze katten de familiars van heksen waren, of soms de heksen zelf, aangezien men dacht dat heksen zich nu vaak in katten konden veranderen.[11]

Vanaf de middeleeuwen vermengden heidense en christelijke tradities zich rond Halloween. Allerheiligen (1 november) herdenkt alle heiligen, bekend en onbekend, en Allerzielen (2 november) is gewijd aan de zielen van overledenen die niet heilig of gemarteld waren. Tegelijkertijd trad de kerk streng op tegen de oorspronkelijke rituelen. Toch bleven volksgebruiken zoals verreden, langs de deuren gaan en het geloof in feeën en goblins bestaan, terwijl sommige rituelen als hekserij werden bestempeld. Zo groeide Halloween uit tot een nacht van heksen en duivelse festiviteiten, waarin heidense magie en christelijke gebruiken door elkaar heen leefden.[12]

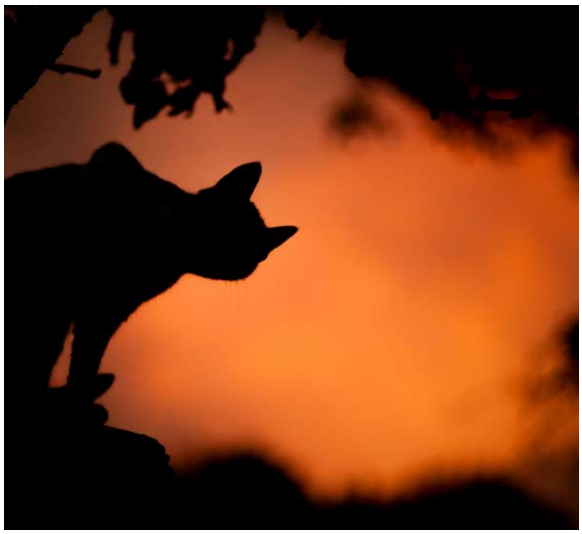

Pioniers en pompoenen

Hoewel Halloween keltische roots heeft, wordt Halloween tegenwoordig vooral gezien als een Amerikaans fenomeen. Halloween was naar Amerika is meegenomen naar Amerika door Schotse en Ierse kolonisten in de 19e eeuw. Dit kwam mede doordat er in Ierland een hongersnood was, waarna miljoenen leren naar Amerika waren gevlucht. In de loop van de eeuw verspreidde Halloween zich langzaam door Amerika tot de feestdag die het vandaag de dag is.[13] Hoewel veel van de oude tradities hetzelfde bleven heeft de Amerikaanse invloed het feest toch veranderd. Het bekendste voorbeeld hiervan is de "jack-o-lantern", dit was van origine een lantaarn gemaakt van een uitgeholde knol.[14] De Ierse immigranten hadden toen ontdekt dat de pompoen (die toentertijd niet in Ierland voorkwam) veel makkelijker was om uit te hollen en te versieren.[15] In de loop der tijd werd dit gebruik bijna overal ter wereld door Amerikaanse invloed overgenomen waarna de pompoen het halloween icoon werd dat het tegenwoordig is.

8 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4, p. 63.

9 The Celtic Origins of Halloween', The York Historian, 2023.

10 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4.

11 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4.

12 R. Linton, 'Halloween', Scientific American 1951/4.

13 'How The Great Irish Famine brought Halloween to America', 19 oktober 2022, www.irishpost.com.

14 'The History of the Jack-o'-Lantern', www.history.com.

15 'The History of the Jack-o'-Lantern', www.history.com.

Middeleeuwen

Halloween in Amerika begon echter niet zonder problemen, hoewel ondeugendheid een groot deel van Halloween is, gingen veel mensen te ver. In plaats van de onschuldige streken zoals belletje lellen of een rol wc-papier op een huis gooien dachten veel jongeren dat het veel leuker was om te rellen.[16] Een paar kinderen in 1948 gingen zo ver dat ze in een huis hadden ingebroken en 10.000 euro aan spullen hadden beschadigd.[17] Hierdoor waren er veel initiatieven door steden om de jeugd rustig te houden tijdens halloween, vaak zonder effect. Een district in Boston rond 1938 gaf zelfs prijzen voor de drie scholen die het minste waren gevandaliseerd.[18] Gelukkig was er uiteindelijk de opkomst van het „trick-or-treating", kinderen gingen hierbij deur tot deur om lekkernijen te verzamelen. Dit gebruik had ook als neveneffect dat het jongeren wat te doen gaf op halloween en hierna was te zien dat de meer vandalistische zijde langzaam compleet verdween.[19]

In de 20e eeuw begon de moderne vorm van het "trick or treating". In het begin werden er vaak zelfgemaakte lekkernijen gegeven, maar deze werden al snel vervangen door verpakt snoepgoed. De grote snoepbedrijven zagen in Halloween namelijk een gouden kans en begonnen speciaal snoepgoed voor Halloween te maken.[20] Een andere factor waren de opkomende angsten en geruchten over vergiftiging van het snoepgoed. De bekendste mythe was dat mensen scheermesjes verstopten in het snoepgoed, alhoewel hier nooit bewijs voor is gevonden.[21] Hierdoor werden kleine verpakte snoepjes als het veiligst gezien. Laat in de 20e eeuw werd deze angst nog meer aangewakkerd door de zogenaamde "tylenol murders" in 1982 , dit was een bekende moordzaak waar paracetamol flesjes waren vergiftigd.[22] Omdat deze vergiftigen een maand voor Halloween plaatsvonden, werd angst voor vergiftiging al snel gekoppeld aan Halloween.[23] Door al deze veranderingen veranderde de lekkernij dus van de zelfgemaakte lekkernijen naar de kleine verpakte snoepjes die we tegenwoordig zien.

16 E. Cherthoff, 'A Sinister History of Halloween Pranks', 31 oktober 2012, www.theatlantic.com.

17 E. Cherthoff, 'A Sinister History of Halloween Pranks', 31 oktober 2012, www.theatlantic.com.

18 E. Cherthoff, 'A Sinister History of Halloween Pranks', 31 oktober 2012, www.theatlantic.com.

19 E. Cherthoff, 'A Sinister History of Halloween Pranks', 31 oktober 2012, www.theatlantic.com.

20 'The Haunted History of Halloween Candy', www.history.com.

21 B. Mikkelson, Poisoned Halloween Candy', 1 novermber 2000,, www.snopes.com.

22 D. Roos, 'How the 1982 Tylenol Poisonings Nearly Canceled Halloween', 3 oktober 2022, www.history.com.

23 D. Roos, 'How the 1982 Tylenol Poisonings Nearly Canceled Halloween', 3 oktober 2022, www.history.com.

Dodenverering in Mexico

Anna Klaver

Santa Muerte is de snelst groeiende religie in Mexico. Mexico is overwegend katholiek, maar naast de reguliere heiligenverering is ook de verering van de Heilige Dood, Santa Muerte, ontstaan.[1] Santa Muerte wordt afgebeeld als een skelet, vaak gekleed in een bruidsjurk. In haar handen houdt ze een zeis. Maar wie is Santa Muerte en waar staat ze voor?

Er zijn geen exacte cijfers over hoeveel mensen tot de religie behoren, maar volgens sociologen komt het steeds vaker voor[2]. De verering vindt vaak plaats bij zelfgemaakte altaren, waar mensen dingen kunnen offeren zoals, geld, kaarsen, snoep of drank.[3] Het is een religie voor mensen die in de kerk niet welkom zijn. Santa Muerte wordt vooral aanbeden in wijken met veel armoede en criminaliteit. Ook heeft de religie een relatief grote LHBTI-aanhang. "De mensen die bidden tot Santa Muerte zijn mensen die die gebeden niet in de kerk kunnen laten horen," zegt een aanhanger tegen NRC.[4] Veel aanhangers zijn wel katholieken. Ze zien het vereren van Santa Muerta net als het vereren van andere heiligen. Men doet een beroep op Santa Muerte als de andere heiligen niet kunnen helpen. Het Vaticaan heeft verklaard dat de religie godslasterlijk is, vooral omdat het zoveel aanhangers heeft in drugskartels. Het is niet bekend hoe Santa Muerte precies is ontstaan, maar het vereren van doden is niet nieuw in de Mexicaanse cultuur en het gaat zelfs terug tot het Azteekse rijk.[5] De verering van de god van de onderwereld, Mictlantecuhtli, werd overgenomen door de Spaanse katholieken. Daarnaast werd Dia del Muertos, de dag van de doden, samengesmolten met het katholieke Allerheiligen op 1 en 2 november. Tijdens Dia de Muertos worden familiegraven bezocht en het leven van de overledenen wordt gevierd met eten en muziek. Huizen worden versierd met skeletten en doodshoofden. Tijdens Dia de Muertos keren de doden terug naar huis en worden ze gastvrij ontvangen. Skeletten vormen ook een belangrijk onderdeel van de Mexicaanse volkskunst.[6] Een figuur die tijdens Dia de Muertos veel voorkomt is La Calavera Catrina, het skelet van een rijke dame met een grote hoed en een mooie jurk. Jose Guadalupe Posada tekende haar ook met de boodschap: 'iedereen gaat dood, ook rijke mensen.' Daarna werden skeletten in de kunst ook populairder. Hoewel de religie van Santa Muerte controversieel is, is dodenverering in het algemeen dat niet in Mexico.

1 'de verering voor de heilige dood in mexico is populair' NRC, 12 augustus 2025.

2 'Vaticaan waarschuwt voor de Heilige van de Dood. Wie is dat eigenlijk?' Trouw, 14 mei 2013.

3 'Vatican declares Mexican Death Saint blasphemous' BBC, 14 mei 2013.

4 'de verering voor de heilige dood in mexico is populair' NRC, 12 augustus 2025.

5 'dia del muertos', Wereld Museum Amsterdam, amsterdam.wereldmuseum.nl.

6 'dia del muertos', Wereld Museum Amsterdam, amsterdam.wereldmuseum.nl.

SANONYMOUS

Merel Verwoerd

Als je het ergens niet mee eens bent, dan zijn er talloze manieren om je mening te uiten: via de politiek, sociale media, protesten en noem maar op. De hoop is dat er iets verandert in de misstanden, maar sommigen gaan voor een meer directe manier van actievoeren. De hackersgroep Anonymous neemt het recht in eigen handen door in de cyberspace politiek gemotiveerde acties door middel van hacken uit te voeren – ook wel: hacktivisme. De afgelopen decennia heeft Anonymous vele van dit soort acties uitgevoerd, waarbij het zowel kritiek als lof heeft ontvangen.

Wat is Anonymous?

Maar… wie zijn deze mysterieuze hackers nou eigenlijk?

De internationale hack-activistische beweging Anonymous wordt vaak verkeerd begrepen als een georganiseerde groep, maar Anonymous is geen vaste entiteit of formele organisatie met hiërarchie. Het is eerder een idee en een vorm van actie, gedeeld door een los, wereldwijd netwerk van individuen en collectieven. Doordat het slechts om een idee gaat, kent het geen leiders, lidmaatschap of geografisch centrum: iedereen kan deelnemen zonder toestemming of selectie.[1]

Ontstaan

De eerste sporen van Anonymous gaan terug naar het internetforum 4Chan, waar anonieme gebruikers in 2003 acties uitvoeren 'for the lulz' – louter voor vermaak – via vormen van online pesterij en provocatie (trolling).[2] Dit gedrag was toendertijd nog niet politiek gemotiveerd, hoewel aan het einde van 2006 door de individuen de extreem-rechtse radiopresentator Hal Turner werd lastiggevallen. De gebruikers refereerden naar zichzelf als ‚Anonymous', aangezien dat de standaard username was voor 4chan bezoekers.[3]

Pas rond 2008 maakte Anonymous de overgang naar collectieve en politieke actie, toen het zich organiseerde rond 'Project Chanology' door een wereldwijde protest campagne tegen de Scientology Kerk. De aanleiding was een video op Youtube waarin acteur Tom Cruise sprak over zijn geloof in Scientology. De kerk liet de video verwijderen, wat Anonymous zag als censuur en het internet. Via de video 'Message to Scientology' kondigde de Anonymous haar campagne aan en voerde ze digitale aanvallen uit, zoals denial-of-service (DoS)-aanvallen, waarbij websites werden overspoeld met verkeer om ze tijdelijk te blokkeren, en 'black faxes', faxen gevuld met zwarte pagina's bedoeld om de faxapparaten van de kerk te saboteren.[4] Ook organiseerden ze wereldwijd straatprotesten bij Scientology-centra. Dit was het moment waarop Anonymous zich ontwikkelde tot een vorm van digitaal activisme met een uitgesproken politiek en ethisch karakter. Dit hacktivisme (politiek gemotiveerd hacken)[5] stond zij aan zij met het al dan niet bekende motto: "We are Anonymous. We are legion. We do not forgive. We do not forget. Expect us.".[6]

Guy Fawkes

Het masker waarmee Anonymous wordt geassocieerd is het 'Guy Fawkes'-masker, dat gebruikt werd tijdens Project Chanology. Leden wilden hun identiteit vragen tijdens fysieke protesten, en kozen dit masker waarschijnlijk als verwijzing naar de film 'V for Vendetta', waarin gemaskerde demonstranten het Britse parlement

1 M.B. Machado, 'Between control and hacker activism: the political actions of Anonymous Brasil', (2014 vertaald door N. Sutcliffe de Moraes) 2015/22, p. 6.

2 M.B. Machado, 'Between control and hacker activism: the political actions of Anonymous Brasil', (2014 vertaald door N. Sutcliffe de Moraes) 2015/22, p. 6.

3 A. Volle, ‚Anonymous', Britannica, 3 oktober 2025.

4 A. Volle, ‚Anonymous', Britannica, 3 oktober 2025.

5 A. Volle, ‚Anonymous', Britannica, 3 oktober 2025.

6 M.B. Machado, 'Between control and hacker activism: the political actions of Anonymous Brasil', (2014 vertaald door N. Sutcliffe de Moraes) 2015/22, p. 6.

binnentrokken. Sindsdien is het masker een iconisch symbool geworden van Anonymous.[7]

Bekende acties van Anonymous

In Nederland hebben leden van Anonymous hun pijlen gericht in 2010 op de pedofielenvereniging Martijn.[8] De subgroep Stop Pedofiles Now (SPN) publiceerde informatie over leden van de site, waaronder (bij)namen, e-mailadressen en berichten waarin zij hun pedofiele ervaringen bespreken.[9] Volgens SPN is de site een ontmoetingsplek voor pedofielen waar ook kinderporno wordt uitgewisseld. Om die reden zet SPN zich in om websites als die van Martijn offline te halen.[10]

In reactie op de Russische invasie van Oekraïne in februari 2022 lanceerde Anonymous een reeks cyberaanvallen tegen de Russische overheid. De groep legde websites van zowel bedrijven als overheidsinstanties, waaronder het Russische Ministerie van Defensie, tijdelijk plat. Daarnaast werd gestolen data van de Russische Centrale Bank vrijgegeven en wisten ze staatstelevisie-kanalen te kapen om pro-Oekraïense boodschappen uit te zenden.[11]

Consequenties van Anonymous als hackers onder internationaal humanitair recht

Hoe verhoudt Anonymous zich tot het recht en wat is hun wettelijke status? Onder internationaal humanitair recht worden de leden van Anonymous niet gezien als 'combatants',[12] maar als burgers die actief deelnemen aan vijandelijkheden.[13] Hun cyberaanvallen, zoals DDos-acties op Russische overheids- en militaire websites, worden beoordeeld door de belangrijkste bijdragen over hoe internationaal recht wordt toegepast op 'cyberspace': Tallinn Manual en de de ICRC Interpretive Guidance on the Notion of Direct Participation in Hostilities under International Humanitarian Law.[14] Anonymous voldoet aan de daarin genoemde criteria: ze hadden het potentieel om militaire schade aan te richten, zijn direct verbonden aan die schade en dienen een strategisch doel.[15]

Deze kwalificatie van Anonymous als burgers die actief deelnemen aan vijandelijkheden, betekent dat zij de bescherming verliezen die normaal aan

7 M. Nickelsburg, 'A brief history of the Guy Fawkes mask. And how the mask evolved into an unlikely global symbol of rebellion.' The Week 9 januari 2015.

8 'Anonymous hackt website pedofielenvereniging Martijn', Het Parool, 17 december 2010.

9 'Anonymous hackt website pedofielenvereniging Martijn', Het Parool, 17 december 2010.

10 'Site pedofielenvereniging Martijn aangevallen', de Volkskrant, 14 december 2010.

11 E. R. Purdy, 'Anonymous', EBSCO 2024.

12 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 6.

13 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 6,9.

14 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 6-7.

15 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 7-9.

burgers wordt toegekend.[16] Dit roept vragen op als een Anonymous vanuit een land dat zelf geen partij is in een conflict opereren (een derde-staat dus) over de juridische gevolgen.[17]

Het is onduidelijk of het is toegestaan hen daar aan te vallen. Wel kan worden gespeculeerd dat een derde staat mogelijk aansprakelijk is op grond van zijn due diligence-plicht, als hij geen maatregelen neemt om te voorkomen dat zijn grondgebied of infrastructuur wordt gebruikt voor schadelijke cyberoperaties tegen andere staten. Als het land hiervan op de hoogte is, maar niet ingrijpt, kan het verantwoordelijk worden gehouden voor het niet naleven van deze verplichting.[18] Toch geeft dit de getroffen staat geen vrijbrief om geweld te gebruiken, want een reactie met militaire middelen is alleen toegestaan bij een daadwerkelijk gewapende aanval.[19]

Een bijkomend gevolg van de kwalificatie van Anonymous als burgers die actief deelnemen aan vijandelijkheden, is het risico op feitelijke escalatie van het conflict. In cyberspace is het vaak moeilijk om de daadwerkelijke daders van een aanval te identificeren, waardoor snel verkeerde aannames kunnen ontstaan over wie verantwoordelijk is. In de praktijk hanteren staten steeds vaker een vorm van 'politieke toeschrijving', waarbij verantwoordelijkheid wordt toegeschreven op basis van geopolitieke context, internationale relaties of andere factoren in plaats van sluitend bewijs.[20] Dit brengt gevaren met zich mee, omdat het kan leiden tot vergeldingsmaatregelen of zelfs militaire acties tegen actoren die niet verantwoordelijk zijn voor de illegale cyberoperatie.[21]

Anonymous laat zien hoe krachtig digitale actie kan zijn, maar ook hoe gevaarlijk het kan uitpakken. Hun hacktivisme kan misstanden aan het licht brengen, machtige instellingen onder druk zetten en onrecht zichtbaar maken waar traditionele middelen falen. Tegelijkertijd opereren ze buiten de wet, riskeren escalatie van conflicten en kunnen onschuldigen slachtoffer worden, omdat het in cyberspace bijna onmogelijk is de echte daders te achterhalen. Anonymous dwingt ons na te delen over de grenzen van digitale burgerlijke ongehoorzaamheid en over de vraag hoe ver moreel verzet mag gaan in een wereld waarin de cyberspace steeds machtiger wordt. Is hacktivisme een moderne vorm van strijd voor gerechtigd, of overschrijdt het de grens van wat ethisch ethisch verantwoord is?

16 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 9.

17 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 9.

18 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 9-10.

19 Article 2(4) en Article 51 UN Charter; L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 10.

20 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 10-11.

21 L. Galloro & M. Guida, 'Legal Status of Hackers under International Humanitarian Law: The Case of Anonymous', Prague Law 2024/3, p. 11.

Een geschil over een bananenschil: een bananengeschil

Emma Meijer

Iedereen kent de beelden van de overdreven Halloweenversieringen uit Amerika wel. Het is wellicht dan ook niet verrassend dat de kosten voor de halloweenversiering en –kostuums daar de spuigaten uit lopen. Gemiddeld spendeert de Amerikaan zo'n 108 dollar uit aan kostuums en andere feestpullen voor Halloween. In totaal loopt het bedrag in Amerika op tot boven de 10 miljard euro per jaar en het wordt elk jaar meer.[1] Het is daarom wellicht ook niet al te verrassend dat in een land wat zo erg uitpakt op het gebied van versieringen en kostuums, er een rechtszaak over een bananenkostuum plaats heeft gevonden. Het bedrijf Rasta Imposta heeft namelijk in 2017 het bedrijf Kangaroo Manufacturing aangeklaagd voor een schending van het auteursrecht op haar bananenkostuum omdat volgens Rasta Imposta het bananen-kostuum van Kangaroo Manufacturing te veel op dat van hen leek.[2]

Feiten

Voor het bespreken van deze rechtszaak is het handig om de feiten eerst kort op een rijtje te zetten: Rasta Imposta, een kostuumbedrijf, heeft in 2010 een copyrightregistratie voor haar bananenkostuum verkregen. Na deze registratie heeft het bedrijf licenties verleend aan andere bedrijven om dit kostuum te gaan produceren, een van de bedrijven die deze licentie kreeg was Yagazoon. Dit bedrijf stond onder leiding van meneer Ligeri. Toen deze zakenrelatie werd beëindigd werd Ligeri oprichter van Kangaroo Manufacturing. In 2017 ontdekt iemand in het bedrijf Rasta Imposta dat Kangaroo Manufacturing een bananenkostuum verkoopt dat verdacht veel op het bananenkostuum van Rasta Imposta lijkt. Daardoor is er een geschil ontstaan tussen de partijen.[3]

Wanneer is er sprake van een inbreuk op het auteursrecht?

Om een schending van het auteursrecht vast te kunnen stellen moet er allereerst sprake zijn van een werk, zonder werk is er geen sprake van auteursrecht. Het moet dan bijvoorbeeld gaan om een werk van letterkunde, wetenschap of kunst. Het werk moet waarneembaar en identificeerbaar zijn, een persoonlijke stempel van de maker dragen en een eigen oorspronkelijk karakter te hebben. Oftewel: de maker mag het werk niet gekopieerd hebben van een ander, het werk moet een resultaat zijn van menselijk scheppende arbeid en creatieve keuzes bevatten. Belangrijk hierbij is echter wel dat een stijl, techniek of

1 ‚WTF. Zo veel geld spenderen Amerikanen aan Halloween in 2023', metrotime.be, 17 oktober 2023

2 I. Ten Brink, ‚Costumes & Copyright', mr-online.nl, 19 augustus 2024

3 I. Ten Brink, ‚Costumes & Copyright', mr-online.nl, 19 augustus 2024

slechts een idee uitgesloten is van bescherming via het auteursrecht.[4]

Als er sprake is van auteursrechtelijke bescherming betekent dit dat de maker het exclusieve recht heeft om een werk te verveelvoudigen of openbaar te maken. Dit laatste betekent dat het beschikbaar wordt gesteld aan het publiek door het werk bijvoorbeeld te publiceren of op te voeren. Het verveelvoudigen ziet daarentegen op het maken van extra exemplaren van een werk door het bijvoorbeeld te kopiëren. Andere partijen mogen deze handelingen dan ook niet uitvoeren zonder toestemming van de maker. De auteur heeft namelijk de controle over zijn werk.[5]

Hoe zit het met het auteursrecht op kostuums?

Over het algemeen is het niet mogelijk om een kostuum auteursrechtelijk te beschermen, de functionele eigenschappen van een kostuum zoals gaten voor het hoofd en de armen kunnen namelijk niet auteursrechtelijk beschermd worden. Ten aanzien van het materiaal en het design is het echter wellicht wel mogelijk om deze auteursrechtelijk te beschermen.[6]

Wat was het oordeel van de rechter in deze zaak?

De rechter oordeelde in deze zaak dat er los van het bruikbare artikel naar de banaan gekeken moet worden, hierbij verwijzend naar een beslissing van de rechtbank waarin een kostuum van een cheerleader ook auteursrechtelijk beschermd kon worden. De functionele aspecten van een kostuum kunnen niet auteursrechtelijk beschermd worden maar de creatieve aspecten wel. Onder deze aspecten vallen bijvoorbeeld de combinatie van kleuren die gebruikt worden of bijvoorbeeld de lijntjes, de vorm en de lengte van de banaan.[7]

Rasta Imposta kwam in de zaak ook met 20 voorbeelden van een bananenkostuum die hun auteursrecht niet zouden schenden. De rechtbank kwam tot het oordeel dat deze kostuums anders zijn dan het originele en dat het mogelijk is het originele kostuum van de rest te onderscheiden op basis van aspecten zoals de vorm, de kromming, de aanwezigheid van de puntjes en de kleuren hiervan, de algehele kleur, lengte en breedte en bijvoorbeeld ook het materiaal. Voor aspecten zoals de kleur of de kromming geldt namelijk dat er meerdere opties mogelijk zijn en het niet precies op een bepaalde manier plaats hoeft te vinden.[8]

De rechtbank kwam tot het oordeel dat vrijwel alle elementen van Kangaroo's bananenkostuum gelijk waren aan dat van Rasta Imposta. Dit was een sterke aanwijzing dat Kangaroo daadwerkelijk Rasta Imposta's Bananenkostuum direct heeft gekopieerd en deze niet zelf ontworpen had. Hierdoor was er dus sprake van een inbreuk op Rasta Imposta's eigendomsrecht.[9]

Conclusie

Mario Kart, Donkey Kong, de Minions, de supermarkt, de snoepjes, apen... wat je associatie met bananen voor het lezen van dit artikel ook was, hoogstwaarschijnlijk was het er geen met een rechtbank. Wellicht dat daar hierdoor verandering in gekomen is. Deze rechtszaak is een leuke (en hopelijk grappige) kennismaking met het auteursrecht en geeft een klein inkijkje in dit rechtsgebied.

4 A. Idema, ‚Rechtsgebieden. Auteursrecht.', liasieadvocaten.nl

5 A. Idema, ‚Rechtsgebieden. Auteursrecht.', liasieadvocaten.nl

6 K. Paul, ‚Court of a-peel: nasty split oer banana costume leads to legal monkey business', theguardian.com, 2 augustus 2019

7 K. Paul, ‚Court of a-peel: nasty split oer banana costume leads to legal monkey business', theguardian.com, 2 augustus 2019.

8 K. Paul, ‚Court of a-peel: nasty split oer banana costume leads to legal monkey business', theguardian.com, 2 augustus 2019.

9 I. Ten Brink, ‚Costumes & Copyright', mr-online.nl, 19 augustus 2024

Identiteitsfraude

Marijn Suur

Bijna iedereen beeldt zich weleens in hoe het zou zijn om iemand anders te zijn. Een kleine groep mensen doet zich dan echt voor als iemand anders. Dit doen ze natuurlijk niet om te ervaren hoe het zou zijn om iemand anders te zijn, maar wel om te beleven hoe het zou zijn om een grote som geld op te nemen.

Identiteitsfraude in Nederland is een groeiend probleem, mede door nieuwe mogelijkheden als gevolg van een steeds meer digitaliserende wereld.[1] Er zal in dit artikel worden ingegaan op de verschillende vormen van identiteitsfraude, de oorzaken hiervan en op nieuwe Europese wetgeving rondom digitale identiteit.

Identiteitsfraude in de wet

Identiteitsfraude is strafbaar gesteld in een drietal artikelen, namelijk artikel 231b Sr, artikel 231 Sr en artikel 326 Sr. Artikel 231b Sr gaat over identiteitsfraude in de breedste zin, ofwel iemand

1 'Identiteitsfraude: een groeiend probleem in de digitale samenleving', https://www.managementboek.nl/tw/identiteitsfraude.

die zich als iemand anders voordoet en een ander daarmee enig nadeel toebrengt. Artikel 231 Sr gaat daarentegen puur om fraude met identiteitsbewijzen, voorheen was dit het enige artikel over identiteitsfraude maar omdat er veel gedragingen niet in de delictsomschrijving pasten was artikel 231b Sr toegevoegd. Ten slotte is er artikel 326 Sr dit is het artikel dat oplichting verbiedt, oplichting is vaak de oorzaak of het gevolg van de identiteitsfraude.

Vormen van identiteitsfraude

Identiteitsfraude kan zich voordoenin drie vormen.[2] Ten eerste zijn er gevallen waarbij daders zich voordoen als een niet-bestaand persoon. Dit wordt soms ook wel synthetische identiteitsfraude genoemd.[3] Deze vorm van identiteitsfraude wordt vooral digitaal gedaan, daders creëren een digitale nep identiteit en vullen dit soms aan met andere gestolen gegevens.[4] Dit is vooral effectief in landen zoals Amerika waar je met een social security nummer vaak al meteen een creditcard kan aanvragen zolang je digitale identiteit geloofwaardig genoeg is. Een ander voordeel van deze vorm is dat het erg moeilijk is voor opsporingsdiensten om de identiteit van een niet bestaand persoon te achterhalen.

De tweede vorm van identiteitsfraude is het frauderen van de daders hun eigen persoonsgegevens. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een valse geboortedatum, het opgeven van een verkeerde nationaliteit of adres. Dit wordt vooral gedaan om belastingvoordeel te verkrijgen door bijvoorbeeld een Nederlands adres op te geven als je in het buitenland woont of vice versa.

De derde vorm van identiteitsfraude is het stelen van gegevens van iemand anders. Het verschil met de eerste vorm van identiteitsfraude is dat hierbij de nadruk niet ligt op het achteraf creëren van een nieuwe identiteit op basis van de gestolen gegevens. Dit wordt vooral gedaan om toegang te krijgen tot iemand zijn bankrekening of tot gevoelige informatie die dan later kan worden gebruikt om iemand te chanteren.

Hoe vindt identiteitsfraude plaats

Maar hoe komen daders dan aan de identiteitsgegevens van slachtoffers en wat kan je doen om jezelf hiertegen te beschermen. Een van de meest vaak voorkomende gebruikte trucs is de babbeltruc. Bij een babbeltruc zoekt de dader contact met een slachtoffer en doet de dader zichzelf voor als een medewerker van een bedrijf of overheidsinstantie. Dit is vaak een mix van de eerste en derde vorm van identiteitsfraude. Een dader neemt een nep identiteit aan en steelt daarna de identiteitsgegevens van de gedupeerde.[5] Soms wordt deze truc ook gebruikt om toegang te krijgen tot een woning.[6] Denk aan criminelen die zich voordoen als iemand van een thuiszorginstantie om zo de woning van een kwetsbare oudere te betreden.

Een andere manier die daders gebruiken om aan je identiteitsgegevens te komen is phishing. Waarbij nepmails worden gestuurd met een link tot een compleet nagemaakte site waarbij je inloggegevens worden gestolen. Het grote gevaar van deze vorm is dat de namaak mails en namaak sites steeds realistischer worden en de trucs steeds geraffineerder.[7]

Het beste wat je kunt doen om je tegen deze vormen van fraude te weren is vooral oplettend zijn. Als je goed controleert of er geen onbekende uitgaven zijn op je bankrekeningen en er geen gegevens zijn aangepast, kan je in veel gevallen de schade van identiteitsfraude verminderen.[8] Kijk verder goed uit of ontvangen mails echt zijn en log voor de zekerheid altijd in via je webbrowser en nooit via een link. Ten slotte is het natuurlijk altijd handig om dubbele verificatie aan te zetten als deze optie er is.[9]

2 'Soorten identiteitsfraude', www.rijksoverheid.nl.

3 'Synthetic Identity Fraud', https://risk.lexisnexis.com/insights-resources/article/synthetic-identity-fraud.

4 'Wat is identiteitsdiefstal?', www.mcafee.com.

5 'Hulp na identiteitsfraude', www.slachtofferhulp.nl.

6 'Wat is een babbeltruc?', www.politie.nl.

7 'Phishing', www.ncsc.nl.

8 'Hulp na identiteitsfraude', www.slachtofferhulp.nl.

9 'Hulp na identiteitsfraude', www.slachtofferhulp.nl.

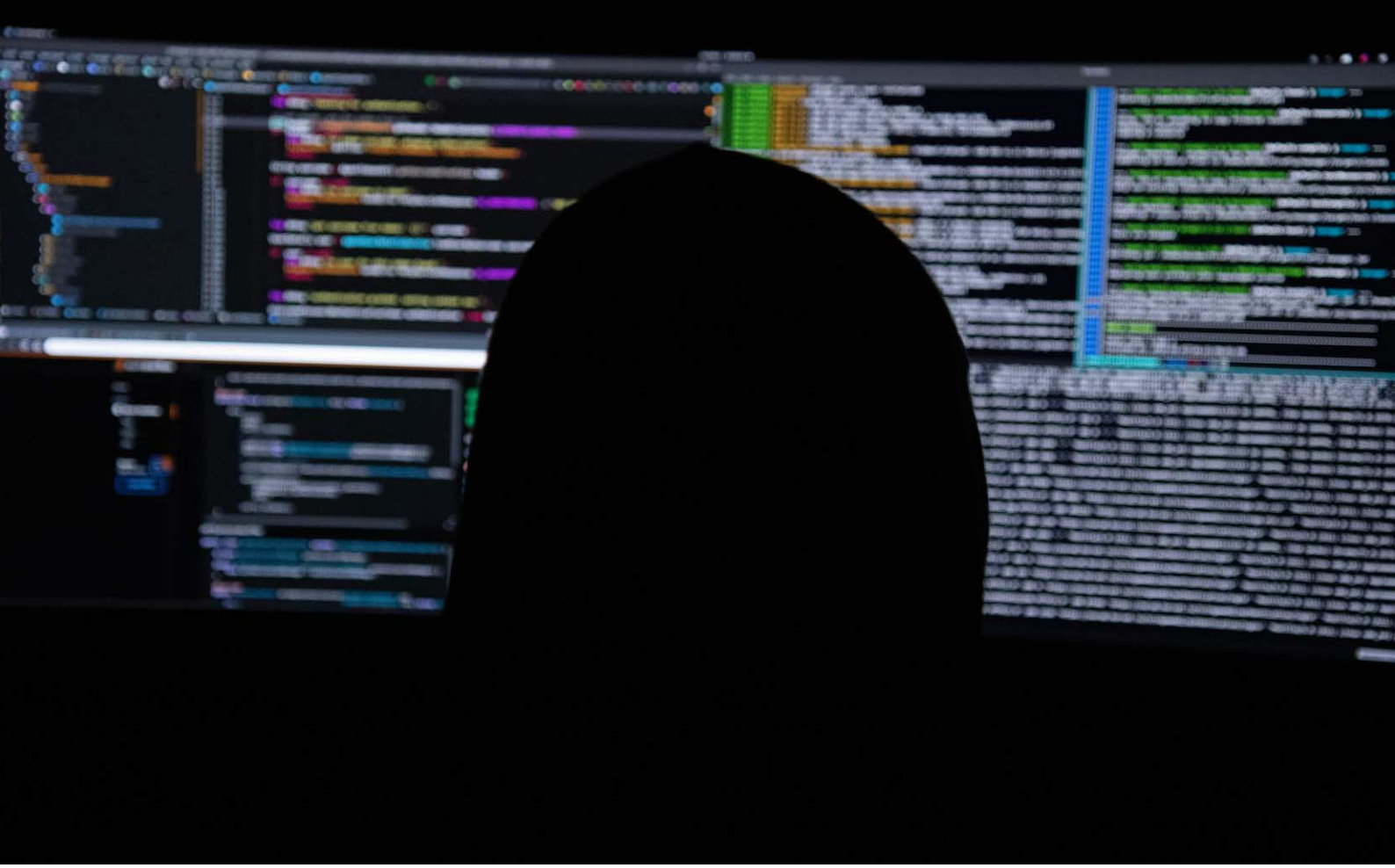

Europese digitale identiteits-verordening

Hoewel identiteitsfraude op zich niet al te veel veranderd zijn er wel grote veranderingen op het vlak van identiteitsbewijzen en digitale identificering. De grootste van deze veranderingen op het gebied van (digitale) identiteit in Europa is de Europese digitale identiteitsverordening (hierna EUDI).[10] De EUDI is een uitbreiding van een eerdere verordening die digitale identificatiesystemen regelde.[11] Dit was toen optioneel maar Nederland heeft dit toen wel toegepast in de vorm van de DigiD. De EUDI gaat hiervan een uitbreiding worden, naast een manier om je digitaal te kunnen identificeren zal dit een soort digitale portemonnee worden.[12] Naast persoonsgegevens zal de portemonnee waarschijnlijk ook functies bevatten waarmee je kan betalen, je rijbewijs kan opslaan, je medische gegevens kan inzien en nog veel meer.[13] Dit gaat natuurlijk wel allemaal om zeer gevoelige informatie en dit kan zowel de kans op identiteitsfraude verhogen als verlagen. Als een oplichter toegang krijgt tot je digitale portemonnee dan heb je meteen al je gegevens verloren en is je complete identiteit gestolen. Aan de andere kant kan het juist ook veiliger zijn, als er bij het openen van een bankrekening een digitale ID nodig is, wordt het moeilijker om dit te frauderen. Hoe identiteitsfraude er in de toekomst uit gaat zien zal dus voor een deel ook bepaald worden door de uitwerking en effecten van de nieuwe digitale portemonnees. Hoewel de EUDI grote veranderingen kan teweegbrengen in de preventie van identiteitsfraude is het nu nog steeds een groot en groeiend probleem. Hoewel er meerdere manieren zijn om je te wapenen tegen identiteitsfraude worden de oplichters ook steeds slimmer. Het belangrijkste preventiemiddel blijft dus ook goed oppassen en waakzaam zijn over plotselinge veranderingen in je gegevens of rekeningen. Dus controleer de volgende keer dat je je rekening opent of je wel echt die overboeking naar BahamaWitwasBV hebt gemaakt.

10 Verordening (EU) 2024/1183 van het Europees Parlement en de Raad van 11 april 2024 betreffende de totstandbrenging van het Europees kader voor een digitale identiteit.

11 Verordening (EU) Nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG.

12 'The EUDI Wallet', www.nldigitalgovernment.nl, laatst bijgewerkt op 23 mei 2025.

13 'The many use cases of EU Digital Identity Wallets', ec.europe.eu.

Kroongetuigen

Ruben Nitrauw

Inleiding

Passage, Marengo, Eris en Hakkelaar. Stuk voor stuk belangrijke en spraakmakende strafprocessen met één gemeenschappelijke deler: een kroongetuige. In recente geschiedenis een erg spraakmakend en veelvoorkomend onderwerp waar veel verschillende meningen over te geven zijn. Een kroongetuige is, erg platgeslagen, een crimineel die een overeenkomst sluit met het Openbaar Ministerie om te verklaren tegen de verdachte in ruil voor strafvermindering. Het belangrijkste verschil met de gemiddelde getuige is dan natuurlijk dat een kroongetuige zelf ook verdachte is in het onderzoek.

De kroongetuige wordt vaak gezien als een van de zwaarste wapens in het arsenaal van een OvJ en is daarnaast niet zonder controverse. Tegenwoordig is de kroongetuigenregeling vastgelegd in artikel 44a sr. jo. 226h sv, maar dit was niet altijd het geval. Het is immers een erg omstreden middel dat helaas recent heeft geleid tot de dood van Reduan B. (2018), Derk Wiersum (2019) en Peter R. de Vries (2021) rondom kroongetuige Nabil B.

Hoe is de regeling dan ooit tot stand gekomen? Daartoe eerst een stukje geschiedenis. Voor 1994 was het voor het OM relatief lastig om betrouwbare getuigenverklaringen te krijgen rondom georganiseerde misdaad. Vaak waren de enige getuigen zelf werkzaam binnen die organisatie en dachten ze wel twee keer na voordat ze zouden verklaren aan de politie. Daarom trad op 1 februari 1994 de Wet getuigenbescherming in werking. Deze wet bood de mogelijkheid om getuigen geheel anoniem te verhoren (art. 226a Sv.).[1] Toevallig werd er net rond dit jaartal uitvoerig onderzoek gedaan naar het beruchte Octopus-kartel, onder leiding van Johan V. Officieren van

1 A.M. Van Hoorn, De Wet getuigenbescherming, een uitzonderlijke regeling (rapport inzake de Wet getuigenbescherming), 1996, repository.wodc.nl.

Justitie Fred Teeven en Martin Witteveen zien de nieuwe wetgeving als een buitenkansje om V. en zijn handlangers R. en K. zo effectief mogelijk te kunnen vervolgen. Zij nemen contact op met twee handlangers uit de organisatie van V in de hoop ze middels de nieuwe wetgeving anoniem te kunnen verhoren. Verhoren in een anonieme setting brengen echter nieuwe kansen met zich mee. Beide handlangers eisen tijdens hun verhoor een overeenkomst die strekt tot bescherming tegen V. en aanzienlijke strafvermindering. Teeven en Witteveen gaan akkoord.[2]

Uiteraard valt dit niet goed bij de verdediging van het octopus-kartel. Zij voeren aan dat verklaringen voortkomende uit een overeenkomst met een verdachte niet als betrouwbaar bewijs gezien kunnen worden. Het hof oordeelt echter anders. Op 30 januari 1998 keurt zij de gebruikte onderzoeksmethode niet af. Zij komt tot deze conclusie op basis van een aantal criteria: 'zijn de rechten van de verdachte geschonden?', 'zijn het aangaan van de overeenkomst en het opstellen van de inhoud daarvan zorgvuldig gedaan?', en 'heeft het OM inbreuk gemaakt op de beginselen van een behoorlijke procesorde?'. Het hof toetst elk criterium vrij streng, behalve het tweede, waar zij opmerkt dat het OM in beginsel beleidsvrijheid heeft.[3] Toch is het vrij bijzonder om je te beseffen dat een gewaagde poging om een verdachte de cel in te krijgen heeft geleid tot zo'n invloedrijke en omstreden regeling, al helemaal aangezien de kroongetuige in 2006 wettelijk is vastgelegd in het Wetboek van Strafvordering.

De kroongetuigenregeling is desondanks absoluut niet onomstreden en je zou urenlang kunnen discussiëren over haar wenselijkheid. Voorstanders van de regeling prijzen het aan als een zeer efficiënt en bovenal nodig middel. Voormalig minister van Justitie en Veiligheid Ferd Grapperhaus zei zelf: 'Want als we niets doen, zijn we overgeleverd aan de wolven'[4]. Deze gedachtegang is gemakkelijk te volgen. Een deal sluiten met een lid van een criminele organisatie omzeilt de zware zwijgcultuur binnen criminele organisaties, die heerst op basis van geweld en angst. Ook levert het bewijs over de kern van de organisatie. Waar andere opsporingsmiddelen zoals telefoontaps en observatie niet altijd sluitend bewijs leveren, kan een kroongetuige helder inzicht verstrekken in de structuur, geldstromen en betrokkenen binnen een organisatie. Dit alles bevordert aanzienlijk de opsporingskansen wat het bestrijden van georganiseerde misdaad een stuk realistischer maakt.

Tegenstanders noemen de regeling onbetrouwbaar, immoreel en hoogst onvoorspelbaar. Criminelen worden immers 'beloond' voor het afleggen van een verklaring. Ze hebben direct voordeel en zijn daarom dus niet altijd betrouwbaar in hun verklaringen. Daarnaast kan het doorbreken van de strenge zwijgcultuur ernstige gevolgen met zich meebrengen, kijk maar naar de vele doden rondom Nabil B. in Marengo. Tot slot zijn de gesloten deals vaak weinig transparant. Een berucht voorbeeld hiervan is de Teevendeal. Fred Teeven schikte een strafzaak tegen Cees H., rechterhand van de eerder genoemde Johan V. door H. een aanzienlijke som van zijn witgewassen geld terug te geven in ruil voor een in verhouding zeer lage boete.[5] Toen Teeven het tot staatssecretaris had geschopt, werd middels Kamervragen gevraagd naar de inhoud van deze schikking, waarover Teeven loog. Toen dit eenmaal aan het licht kwam leidde dit tot zeer veel ophef en het aftreden van Teeven als staatssecretaris in 2015.[6] Uiteraard betrof dit niet de definitie van een kroongetuige zoals we net bespraken, maar het toont wel aan hoe slecht dit soort ondoorzichtige processen kunnen uitpakken.

Conclusie

Hoe je ook denkt over de kroongetuigenregeling, één ding staat vast. Het is een schimmig schaduwspel waarin iedereen een ander belang behartigt. De officier waarborgt de wet en de maatschappij, soms op twijfelachtige manieren. Een crimineel dient zichzelf: geweld, smokkel, afpersing, witwassen, allemaal kenmerkend voor georganiseerde criminaliteit en helaas erg lucratief. Een kroongetuige heeft wellicht het licht gezien, ziet dit als zijn enige optie, of ziet kans om onder een zware straf uit te komen door zijn eigen maten erbij te naaien. De kroongetuige is een krachtig maar gevaarlijk wapen dat altijd uiterst zorgvuldig ingezet dient te worden, want hoe betrouwbaar is iemand met zoveel maskers op?

2 Gerechtshof Amsterdam, 30 januari 1998, ECLI:NL:GHAMS:1998:AA3792, r.o. 2.

3 Gerechtshof Amsterdam, 30 januari 1998, ECLI:NL:GHAMS:1998:AA3792, r.o. 5.2.

4 Zie zijn uitlatingen in het Kamerdebat over de strijd tegen het liquidatiegeweld van 4 april 2018.

5 https://www.advocatenblad.nl/2015/05/12/teeven-deal-bedoeld-voor-toerekenen-criminele-winst-2/

6 https://www.parlement.com/nieuws/201503/opstelten-en-teeven-afgetreden-blok-neemt-waar

Nawoord

Lieve Sirii,

Ik hoop dat je hebt genoten van het lezen van deze editie en je er iets van geleerd hebt. Mocht je nog ideeën hebben voor andere leuke artikelen die in een OpRecht een plekje zouden kunnen krijgen, dan mag je altijd mailen naar oprecht@ulcsirius.nl of spreek een keer een commissielid aan! Wij staan altijd open voor nieuwe ideeën en vinden het leuk om samen met jullie na te denken over wat jullie leuk vinden om te lezen.

Liefs, Emma

Voorzitter OpRechtcommissie

SIRIUS XX